

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Środzku Wielkopolskiej o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku ekonomia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym, prowadzonego przez Ministra Edukacji i Nauki pod sygn. DSW-WNN.8014.144.2021.2.SG

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią II zespołu nauk społecznych prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości, wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że nie są spełnione warunki prowadzenia studiów na kierunku ekonomia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym.

Uzasadnienie:

1. Brak możliwości oceny, czy koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, ponieważ wniosek nie zawiera wystarczających informacji potwierdzających, iż projektowany kierunek studiów jest związany ze strategią Uczelni. Nie jest zatem możliwa ocena, czy spełniony jest warunek określony w § 9 ust. 1 pkt 1 b tiret pierwsze rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 661).
2. W opisie założonych efektów w zakresie umiejętności nie uwzględniono adekwatnej do zapisów Polskiej Ramy Kwalifikacji specyfiki rozwiązywanych problemów, tj. potrafi „formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach” (P7S_UW).
3. Zaprojektowane kształcenie na wnioskowanym kierunku nie umożliwia studentom osiągnięcia kierunkowego efektu uczenia się K_U14 – *Umie posługiwać się specjalistycznym oprogramowaniem wspomagającym i usprawniającym prowadzenie działalności gospodarczej (m.in. z zakresu rachunkowości)*. Efekt ten zaplanowano do realizacji jedynie w odniesieniu do zajęć specjalizacyjnych *międzynarodowe standardy rachunkowości*, w ramach którego zaprojektowano efekt uczenia się EU3 – *umie korzystać z projektów EASB oraz FASB* (odniesiony do K_U14). W przypadku wskazanych zajęć zaplanowano je wyłącznie w formie wykładu, co nie daje podstaw pozytywnej oceny możliwości osiągnięcia przez studentów umiejętności praktycznych. Wskazane zajęcia zostały zaprojektowane w grupie zajęć do wyboru, co dodatkowo nie daje gwarancji jego realizacji w poszczególnych cyklach kształcenia. W przedstawionym zestawie sylabusów Wnioskodawca nie zaprojektował innych zajęć realizujących efekt kierunkowy K_U14.
4. W niektórych przypadkach nieprawidłowo sformułowano efekty uczenia się przypisane do poszczególnych zajęć. Przykładowo w przypadku zajęć *controlling* – w ramach

kompetencji społecznych założono efekty: EU7 - *wybór właściwej metody kalkulacji kosztu*, EU8 - *znajomość budżetów operacyjnych* (efekty nieadekwatne do zakresu kompetencji społecznych); zajęcia *rynek kapitałowy i finansowy* – w ramach umiejętności założono efekty: EU4 – *potrafi wykorzystać wiedzę do stosowania metod badania ilościowych i jakościowych* (efekt na zbyt dużym poziomie ogólności dla danych zajęć, dodatkowo niepoprawny językowo); EU5 – *potrafi wykorzystać wiedzę w miejscu pracy* (efekt nie do zweryfikowania w trakcie zaplanowanych zajęć).

5. W odniesieniu do praktyk zawodowych (3 semestry) oraz seminarium dyplomowego (4 semestry) opracowano tylko jeden zestaw efektów przypisanych do zajęć, co nie pozwala określić oczekiwanego poziomu zaawansowania nabywanej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych oczekiwanych na poszczególnych etapach kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji.
6. Wnioskodawca w odniesieniu do projektowanego kierunku nie określił założonej łącznej liczby punktów ECTS jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia. Dodatkowo Wnioskodawca w planowanym harmonogramie realizacji programu studiów (załącznik nr 2 do wniosku) jako łączną liczbę godzin nakładu pracy studenta niezbędnego do ukończenia studiów na danym poziomie wskazuje na studiach stacjonarnych 1314 godzin zajęć (w tym 504 godz. praktyk zawodowych) oraz 2190 godzin „pracy indywidualnej” studenta, co sugeruje, że nie jest spełniony warunek wynikający z art. 63 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), zgodnie z którym w ramach studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów musi być uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
7. Sumaryczna liczba godzin dydaktycznych zaplanowanych do realizacji w formie zorganizowanej przez Uczelnię na studiach niestacjonarnych wynosi 417 godzin. Dodatkowo studenci muszą odbyć obowiązkową praktykę zawodową w wymiarze 504 godz. (na s. 163 wniosku wskazano 508 godz. natomiast w pozostałej dokumentacji 504 godz. praktyki). Przyjęty wymiar i formy odbywania zajęć wskazują, że studenci studiów niestacjonarnych ponad 50% przewidzianych godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia realizować będą w formie praktyk zawodowych. Zaplanowanej struktury zajęć w przypadku studiów niestacjonarnych nie można uznać za prawidłową, ponieważ to zajęcia zorganizowane przez Uczelnię oraz prowadzone przez nauczycieli akademickich powinny stanowić zasadniczy udział w realizacji programu studiów.
8. Program studiów nie spełnia warunku określonego w § 3 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 661), ponieważ program studiów o profilu praktycznym nie obejmuje zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% łącznej liczby punktów ECTS. Określony przez Uczelnię wymiar zajęć kształtujących kompetencje praktyczne oszacowany został przez Wnioskodawcę, w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, na 64 punkty ECTS, w tym 18 punktów ECTS realizowanych w ramach praktyk zawodowych oraz 20 ECTS w formie seminarium

dyplomowego. Resztę wskazanych zajęć stanowią tzw. zajęcia specjalnościowe oraz fakultatywne w łącznym wymiarze 26 punktów ECTS (s. 161 wniosku). Udział wskazanych przez Wnioskodawcę zajęć w łącznej liczbie punktów ECTS niezbędnej do ukończenia studiów na danym poziomie wynosi więc 46,6% (64/138 ECTS). Dodatkowo wśród zajęć wskazanych jako kształtujące kompetencje praktyczne część zaplanowana została wyłącznie w formie wykładów (2 zajęcia), co uniemożliwia właściwe kształtowanie kompetencji praktycznych oraz ich weryfikację. W grupie zajęć realizowanych tylko w formie wykładów znalazł się tzw. przedmiot specjalnościowy oraz przedmiot fakultatywny w łącznym wymiarze 7 punktów ECTS (w zestawieniu nie wskazano nazw tych zajęć). Dodatkowo Wnioskodawca nie określił, jakie specyficzne dla kierunku ekonomia czynności praktyczne będą wykonywane przez studentów w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, ani też nie udowodnił we wniosku, że studenci będą wykonywać te zadania w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej. Analiza grupy zajęć wskazanych przez Wnioskodawcę jako kształtujące umiejętności praktyczne pokazuje, że większość z nich obejmuje treści programowe osadzone w finansach, rachunkowości lub zarządzaniu. W ramach tej grupy, oprócz zajęć *ekonomiczne uwarunkowania innowacji*, nie przewidziano innych zajęć osadzonych w kanonie kierunku ekonomia. Na niewłaściwe zaprojektowanie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne wskazuje dodatkowo fakt, że Wnioskodawca na projektowanym kierunku przewidział tylko jedną specjalność *ekonomia ogólna*, co nie koresponduje z zakresem wskazanych w tej grupie zajęć.

9. Nie zostały zapewnione odpowiednie warunki oraz sposób organizacji i realizacji procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się, ponieważ:
 - 1) Przyjęta przez Wnioskodawcę struktura zaplanowanych do realizacji form prowadzenia zajęć (jedynie wykłady i ćwiczenia) oraz zestaw wykorzystanych metod dydaktycznych nie zapewniają właściwej realizacji programu studiów, w tym przygotowania studenta do działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych. W odniesieniu do grupy zajęć wskazanych jako kształtujące kompetencje praktyczne nie zaplanowano odpowiednich metod dydaktycznych. Analiza sylabusów wskazuje, że w odniesieniu do wielu zajęć jedyną zaplanowaną metodą dydaktyczną był wykład połączony ewentualnie z wykorzystaniem technik audiowizualnych (np. zajęcia *strategie podatkowe*). W przypadku części zajęć przewidzianych do realizacji w formie ćwiczeń wskazano dodatkowo dyskusję, pracę w grupach, rozwiązywanie zadań lub case study, rzadko projekt. Nie określono natomiast zakresu wykorzystania wskazanych metod oraz nie odniesiono się do specyfiki kształtowanych kompetencji praktycznych. W przypadku wskazania w sylabusie metody projektu, nie określono jego zakresu (np. *ekonomia międzynarodowa*).
 - 2) Zaplanowane przez Wnioskodawcę metody kształcenia nie zapewniają stosowania odpowiednich narzędzi dydaktycznych, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych właściwych dla kierunku ekonomia. W opisie warunków prowadzenia studiów oraz sposobu organizacji i realizacji procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się Wnioskodawca nie podał informacji na temat wykorzystanego w procesie nauczania specjalistycznego dla wnioskowanego kierunku oprogramowania oraz nowoczesnych technik

informacyjno-komunikacyjnych. Wnioskodawca nie zaplanował wykorzystania specjalistycznego oprogramowania w odniesieniu żadnych zaplanowanych zajęć. Przedstawione w sylabusach informacje nie określają zakresu oraz sposobu wykorzystania technik i narzędzi informatycznych. W strukturze programu studiów nie przewidziano również zajęć realizowanych w formie laboratoriów komputerowych.

- 3) W niektórych przypadkach zaplanowane treści programowe danych zajęć nie są adekwatne do ich nazwy (np. *strategie podatkowe*) lub zdefiniowane zostały w bardzo ogólny sposób nie pozwalający ocenić aktualności i kompletności prezentowanych zagadnień (np. *rynek kapitałowy i finansowy*).
 - 4) W odniesieniu do części zajęć przewidzianych do realizacji na wnioskowanym kierunku wskazana w sylabusach literatura jest przestarzała lub nieadekwatna do treści programowych. Przykładowo zajęcia *międzynarodowe standardy rachunkowości* oparto na literaturze sprzed 10 lat i starszej, zajęcia *gospodarowanie kapitałem ludzkim* bazuje na literaturze z prawa podatkowego, a zajęcia *zachowania ludzi w sytuacjach trudnych* - literaturze z makroekonomii.
 - 5) Sposób zaplanowana procesu nauczania w zakresie umiejętności posługiwania się językiem obcym nie gwarantuje osiągnięcia efektów uczenia się założonych w charakterystykach Polskiej Ramy Kwalifikacji dla poziomu 7, tj. „*potrafi posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią*”. W programie studiów na wnioskowanym kierunku przewidziano zajęcia *język angielski w biznesie*, jednak w sformułowanych do tych zajęć efektach uczenia się nie założono osiągnięcia wymaganego poziomu kompetencji językowych B2+ ESOKJ. Wskazane do zajęć główne pozycje literatury pochodzą z roku 1998 oraz 1995. W odniesieniu do zajęć z języka obcego nie zostały określone minimalne wymagania wstępne (warunków tych nie określono również w zasadach rekrutacji), co przy zaplanowanym wymiarze tych zajęć na studiach niestacjonarnych (12 godzin w całym cyklu kształcenia) nie gwarantuje możliwości nabycia przez studentów odpowiednich kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym. Program studiów nie przewiduje również oferty zajęć kierunkowych realizowanych w języku obcym, co znacząco obniża możliwość kształtowania kompetencji językowych w odniesieniu do specjalistycznych zagadnień właściwych dla kierunku studiów.
10. Wnioskodawca nie zapewnił odpowiednich warunków oraz sposobu organizacji i realizacji praktyk zawodowych, ponieważ:
- 1) W odniesieniu do praktyk zawodowych nie opracowano odrębnych kart przedmiotu dla poszczególnych etapów realizacji, nie zróżnicowano programu praktyk oraz założonych efektów uczenia się przewidzianych do realizacji w poszczególnych semestrach. Sformułowane efekty uczenia się dla praktyk zawodowych są bardzo podstawowe. Cele oraz program praktyki zawodowej (s. 172 wniosku), jak również efekty uczenia się i treści programowe założone dla praktyki zawodowych na wnioskowanym kierunku na studiach drugiego stopnia (karta praktyki, s. 477-478 wniosku) jest jednakowy z programem praktyk zaplanowanym przez Wnioskodawcę na studiach pierwszego stopnia zawartym we wniosku o wyrażenie zgody na

- prowadzanie w WWSSE w Środzie Wielkopolskiej studiów pierwszego stopnia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym.
- 2) Uczelnia przewiduje możliwość zwolnienia z odbywania praktyki zawodowej ze względu na pracę zawodową. Jedyną formą weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się jest w tym przypadku deklaracja pracodawcy, że „w czasie pracy pracownik zapoznał się ze wszystkimi zagadnieniami wskazanymi w regulaminie praktyk”. Jest to niezgodne z przepisami prawa. Uczelnia nie może bowiem zwolnić studenta z praktyki, może natomiast – pod pewnymi warunkami określonymi w art. 71 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.) – potwierdzić studentowi efekty uczenia się uzyskane w procesie uczenia się poza systemem studiów. Dodatkowo, potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, może zostać dokonane tylko w ramach procedury rekrutacji na studia.
 - 3) Nie zostały jasno sprecyzowane warunki oceny praktyki zawodowej, ponieważ z harmonogramu realizacji programu studiów wynika, że jest ona zaliczana bez oceny, natomiast w karcie praktyki zawodowej podane zostały kryteria oceny w skali 5,5-2,0.
 - 4) Wymagane jest podpisanie większej liczby porozumień z pracodawcami w sprawie możliwości realizacji obowiązkowych praktyk zawodowych. Przedstawione we wniosku porozumienia łącznie zapewniają miejsca praktyk dla około 125 studentów. Przyjęty program wskazuje jednak, że przy przewidywanym poziomie rekrutacji 100 osób rocznie, w dłuższej perspektywie jednocześnie na praktykach zawodowych przebywać będzie około 200 studentów. Wskazana we wniosku liczba podpisanych porozumień, jak również liczba przygotowanych miejsc, nie gwarantują więc możliwości odbycia praktyk zawodowych przez wszystkich studentów. Dodatkowo porozumienia nie precyzują, czy deklarowane miejsca praktyk dotyczą studentów studiów pierwszego, czy drugiego stopnia. Uczelnia składając wniosek o utworzenie studiów pierwszego stopnia w większości wskazała te same podmioty.
11. Zaprojektowany przez Wnioskodawcę system weryfikacji i oceny efektów uczenia się nie pozwala na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia. Przyjęte w kartach przedmiotów formy weryfikacji efektów uczenia się są mało zróżnicowane i nie są adekwatne do zakładanych efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W przypadku wszystkich zajęć, w zależności od formy zaliczenia przewidzianej w harmonogramie realizacji programu studiów (E/Zoc), jedyną przyjętą formą weryfikacji efektów uczenia się jest tzw. „zaliczenie pisemno-ustne” lub „egzamin pisemno-ustny”. Wnioskodawca nie wskazuje żadnych innych form weryfikacji efektów uczenia się odpowiednich z punktu widzenia specyfiki ocenianych efektów bądź też wykorzystanych w procesie nauczania metod dydaktycznych. Przedstawione w kartach przedmiotów tzw. kryteria oceny sformułowane zostały w bardzo ogólny sposób i są jednakowe dla wszystkich zajęć, co również nie daje informacji nt. specyficznych dla danych zajęć kryteriów oceny osiągnięcia efektów uczenia się.

12. Przedstawiony przez Uczelnię opis kompetencji oczekiwanych od kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia drugiego stopnia na kierunku ekonomia nie jest zrozumiały. Zgodnie z podaną we wniosku informacją (s. 87 wniosku) „kandydaci muszą legitymować się wykształceniem wyższym, czego potwierdzeniem jest dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia kierunku ekonomia lub pokrewnych oraz suplement do dyplomu”. Wnioskodawca nie sprecyzował natomiast czym są „kierunki pokrewne”. Obecnie nie ma obowiązującego wykazu kierunków studiów, w związku z czym możliwości Uczelni w tym zakresie nie są ograniczone, stąd tak przyjęta forma rekrutacji budzi zastrzeżenia. Należy dla wszystkich kandydatów przyjąć jednakową procedurę rekrutacji, uwzględniającą ich kwalifikacje uzyskane na studiach pierwszego stopnia oraz kompetencje niezbędne do kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia.
13. W proponowanej obsadzie zajęć stwierdzono nieprawidłowości związane z powierzaniem zajęć nauczycielom akademickim i innym osobom, których dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w zakresie tematyki przypisanej zajęciom w sylabusach nie umożliwia prawidłowej realizacji zajęć. Szczegółowy wykaz nieprawidłowo obsadzonych zajęć znajduje się w załączniku do uchwały. Ponadto w odniesieniu do przewidzianych do zatrudnienia nauczycieli akademickich lub innych osób proponowanych do prowadzenia zajęć Wnioskodawca nie przedstawił wymiaru planowanych zajęć. W stosunku do tych osób nie określono również przewidzianej formy zatrudnienia.
14. Wnioskodawca nie przedstawił wykazu specjalistycznego oprogramowania, które będzie wykorzystywane w procesie kształcenia na wnioskowanym kierunku.
15. Obowiązujące regulacje dotyczące funkcjonowania uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia w wielu kwestiach odnoszą się do nieaktualnych uwarunkowań prawnych, np. s. 32 wniosku - „Podstawę planowania stanowią: 1) przepisy prawa w zakresie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego”; s. 35 wniosku – „Przegląd oferty usług edukacyjnych Uczelni ma na celu weryfikację: 1) zgodności istniejących programów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego”. Zakres przywoływanych przepisów prawnych wymaga w tym zakresie uaktualnienia w kontekście nowelizacji ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

Uchwała nr 701/2021
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 22 lipca 2021 r.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Środzie Wielkopolskiej.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
28.07.2021

Stanisław Wrzosek

Uchwała nr 701/2021
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 22 lipca 2021 r.
